

VIDENCENTRET FOR LANDBRUG

Ammoniakfølsomme skove

Status og
eksempler
20-11-2012

PARTNER I
DLBR
DANSK
LANDBRUGSRÅDGIVNING

Støttet af
Fødevareministeriet og EU

Den Europæiske Union ved Den Europæiske Fond for Udvikling af Landdistrikter og Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri har deltaget i finansieringen af projektet.

Kommunerne har en meget nuanceret tilgang til opgaven

Konkrete sager

- Ukritisk udpegning ifht. kort
- Begyndende praksis
- Vægt på bundvegetation og nøgleelementer
- Mangel på inddragelse af de 4 kriterier
- Unuanceret fastsættelse af beskyttelsesniveau

Eksempel

- Ung blandingsskov med få større egetræer
- Vokset frem på hede/hedemose
- Ingen rækkedannelse
- Ingen tegn på drift
- Epifytiske mosser
- Skovbunden var domineret af mangeløv, førne og spredt anden vegetation bl.a. mosepors (§ 25), mosebølle, tyttebær, hedelyng og lyngsnerre
- Artsliste og liste over nøgleelementer

Kommunens vurdering

Skoven rummer arter omfattet af § 25 listen (mosepors) Derfor er skoven omfattet af Husdyrlovens kategori 3 natur.

På baggrund af flere arter, der ynder mager jord (tyttebær, hedelyng, mosepors og mosebølle), vurderes skoven at have en begrænset N tolerance. Ved koncentrationer over tålegrænsen for disse arter, kan der være risiko for at disse arter forsvinder og en ny og mere N-tolerant skovbundsflora indfinder sig.

På baggrund af en baggrundsbelastning på 14,1 kg N/ha/år og harmoniseret tålegrænse for bl.a. hedelyng på cirka 15 kg N/ha/år vil en konkret vurdering af en tålt merbelastning på lokaliteten ikke overskride den fastsatte grænse på 1 kg N/ha/år.

Opsætning af udtalelse

- Kortfattet konklusion
- Sagens baggrund
- Lovhjemmel
 - Lidt om skove
- Centrale dele af kommunens vurdering
- Mine kommentarer til vurderingen
- Konklusion

Lovhjemmel og baggrund

Eksisterende VVM-bekendtgørelse.

- § 7. Den i § 3, stk. 1 og 2, nævnte VVM-redegørelse skal påvise, beskrive og vurdere et anlægs direkte og indirekte virkninger på følgende faktorer:
 - 1) Mennesker, fauna og flora,
 - 2) jordbund, vand, luft, klima og landskab,
 - 3) materielle goder og kulturarv, og
 - 4) samspillet mellem disse faktorer.

Husdyrloven

Vurdering af ansøgning om tilladelse og godkendelse

§ 19. Kommunalbestyrelsen skal ved vurderingen af en ansøgning om tilladelse efter § 10 eller godkendelse efter §§ 11, 12 eller 16 sikre sig, at

1) ansøgeren har truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik og

2) husdyrbruget i øvrigt kan drives på stedet uden at påvirke omgivelserne på en måde, som er **uforenelig med hensynet til omgivelserne.**

Husdyrloven

- **§ 27.** En tilladelse efter § 10 og en godkendelse efter §§ 11, 12 eller 16 skal indeholde vilkår, der sikrer, at husdyrbruget indrettes og drives på en sådan måde, at kravene i § 19 opfyldes.

Husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen

Kapitel 4

Kommunalbestyrelsens afgørelse

§ 7. Kommunalbestyrelsen skal ved vurderingen af en ansøgning om tilladelse efter § 10 eller godkendelse efter §§ 11, 12 eller 16 i lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug, **sikre sig**, at ansøgeren har truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik, og **at husdyrbruget i øvrigt kan drives på stedet uden at påvirke omgivelserne på en måde, som er uforenelig med hensynet til omgivelserne.**

Men hvorfor så et lovfastsat beskyttelsesniveau?

- Ifølge MST, for at begrænse de administrative byrder.
- I praksis tilstræbt ved at:
 - afgrænse hvilke skove der skal vurderes
 - angive et beskyttelsesniveau hvorunder det ikke er nødvendigt at vurdere påvirkningen af skoven
 - fastlægge hvilke nærmere vurderinger og beskrivelser af disse områder, kommunerne skal foretage og redegøre for i en miljøgodkendelse

BEK nr 291 af 06/04/2011 Gældende

§ 11. En godkendelse efter §§ 11 eller 12, i lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug, skal indeholde en vurdering, jf. §§ 19-26, i lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug, samt vilkår for virksomhedens etablering og drift. Vilkårene skal sikre, at kravene i §§ 27 og 29, i lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug opfyldes....

§ 11, stk. 3

- Kommunalbestyrelsen **kan i særlige tilfælde stille vilkår med henblik på opfyldelse af krav om maksimal deposition med ammoniak på** naturtyper, som indgår i udpegningsgrundlaget for internationale naturbeskyttelsesområder, men som ikke er omfattet af § 7, stk. 1, i lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug, samt på andre naturområder, der ikke er omfattet af § 7, stk. 1, i lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug, og som er mose, hede eller overdrev beskyttet efter naturbeskyttelseslovens § 3, eller **ammoniakfølsom skov**, jf. bilag 3, punkt A, nr. 3.

§ 11, stk. 4.

- Ved **særlige tilfælde** forstås en virkning på miljøet, som ikke er i overensstemmelse med reglerne i bekendtgørelse om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter, eller en **væsentlig miljøpåvirkning af særlige regionale eller lokale beskyttelsesinteresser**.

§ 11, stk. 7

- Kommunalbestyrelsen **kan meddele afslag**, hvis det vurderes, at der med de fastlagte beskyttelsesniveauer i bilag 3, eller de efter stk. 2 og 3, fastsatte vilkår vil være en væsentlig miljøpåvirkning af særlige regionale eller lokale beskyttelsesinteresser. Der kan dog **ikke** meddeles afslag alene begrundet i en væsentlig påvirkning på naturområder, der ikke er omfattet af lovens § 7, stk. 1, nr. 1 og 2, **hvis beskyttelsesniveauet i bilag 3, punkt A, vedrørende ammoniak er overholdt**, med mindre dette følger af anden lovgivning.

Bilag 3, punkt A, nr. 3.

- Kategori 3-natur. For ammoniakfølsomme naturtyper, som ikke er omfattet af ovenstående kategori 1 og 2, skal kommunen foretage en konkret vurdering af, om der skal fastsættes krav.....
- Kommunen skal også konkret vurdere ammoniakfølsomme skove, der er beliggende uden for de internationale naturbeskyttelsesområder.

Ammoniakfølsomme skove

- Skov defineres som arealer, der er større end $\frac{1}{2}$ ha og mere end 20 meter brede, og som er bevokset med træer, der danner eller inden for et rimeligt tidsrum vil danne en sluttet skov af højstammede træer, jf. skovlovens definition af skov

Ammoniakfølsomme skove

- 1) der har været skov på arealet i lang tid (i størrelsesorden mere end ca. 200 år), så der er tale om gammel »skovjordbund«,
- 2) skoven er groet frem af sig selv på et naturareal, fx tidligere hede, mose eller overdrev, så jordbunden ikke har været dyrket mark inden for en periode svarende til perioden for gammel »skovjordbund« (dvs. i størrelsesorden mere end ca. 200 år), **eller**
- 3) der i skoven er forekomst af naturskovindikerende eller gammelskovsarter, som er medtaget på listen over arter, der er brugt ved prioritering af naturmæssigt særligt værdifulde skove omfattet af skovlovens § 25.

4 kriterier skal inddrages

- 1) det aktuelle naturområdes status i kommuneplanen, herunder særligt om det aktuelle ammoniakfølsomme naturområde er omfattet af kommuneplanens udpegning af særlige værdifulde naturområder, rekreative områder og/eller værdifulde kulturmiljø samt kommuneplanens retningslinjer for varetagelsen af naturbeskyttelsesinteresserne, de rekreative interesser og de kulturhistoriske interesser,
- 2) om det aktuelle område er omfattet af fredning, handleplan for naturpleje eller anden planlagt naturindsats,
- 3) det aktuelle naturområdes naturkvalitet og
- 4) kvælstofbidrag til området fra andre kilder (fx markbidrag), herunder for så vidt angår skove om de gødskes.

Hensynet og projektets påvirkning

Kriterierne inddrages med henblik på, at kommunalbestyrelsen for naturområder med særlige regionale og lokale naturinteresser alene stiller krav til en maksimal N-merdeposition, hvis området er omfattet af en af de ovennævnte udpegninger i kommuneplanen, er omfattet af fredning, handleplan for naturpleje eller anden planlagt naturindsats **og/eller** har en høj naturkvalitet, **samt** at ammoniakbidraget fra husdyrbruget ikke er helt uvæsentligt i forhold til den påvirkning af næringsstoffer, områderne modtager fra andre kilder.

Hvilke vilkår kan man fastsætte?

Max. merdeposition på 1,0 kg N/ha pr. år. Kommunen kan tillade en merdeposition, der er større end 1,0 kg N/ha pr. år, men ikke stille krav om mindre merdeposition end 1,0 kg N/ha pr. år.

Beskyttelsesniveauet er fastsat ud fra DMU-notatet (2005)

Mulige skader af ammoniakdeposition i skoven

- Ændringer i jordbundskemien
 - Forsuring S/N (udvaskning, udpining)
 - Langsom ændring, langsigtet ligevægt
 - Hæmmer skovens evne til selvforyngelse
- Skader følsomme organismer
 - F.eks. Laver (gammelskov/naturskov)
 - Følsom skovbundsflora og mykorhizadannende svampe
- Skader i ekstreme tilfælde bladvæv og andre planter væv (vurderes uaktuel med eksisterende belastningsniveau)

Naturskovsindikerende eller gammelskovsarter

- Listen blev fremstillet mhhbp at prioritere og rangere skove til tilskudsordning til naturmæssigt særligt værdifulde skove
- Arterne forventes at være tilknyttet naturmæssigt særligt værdifulde skove
- Arterne er udvalgt efter kriterier som f.eks.:
 - Rødlistede
 - Kontinuitet
 - Sårbare naturtyper
 - Arter som indikerer tilstedeværelsen af andre hjemmehørende arter

Naturskovsindikerende eller gammelskovsarter

- Der er **ikke** foretaget en specifik udvælgelse af arter, der er ammoniakfølsomme – eller "operationelle"

Fiskeørn

[Artlisten.pdf](#)

Pluteus inquilinus

Hensynet til skoven, skovloven

§ 1. Loven har til formål at bevare og værne landets skove og hertil forøge skovarealet.

Stk. 2. Loven har også til formål at fremme bæredygtig drift af landets skove. Bæredygtig drift betyder inddragelse af såvel økonomiske som økologiske og sociale værdier.

Stk. 3. Bæredygtig drift indebærer, at det ved driften af det enkelte fredskovspligtige areal og ved lovens administration ud fra en helhedsbetragtning tilstræbes at

- 1) fremme opbygningen af robuste skove,
- 2) sikre skovens produktion,
- 3) bevare og øge skovenes biologiske mangfoldighed og
- 4) sikre, at hensynet til landskab, naturhistorie, kulturhistorie, miljøbeskyttelse og friluftsliv kan tilgodeses.

Hensynet til skoven

- Skove er ikke en kvælstoffølsom naturtype
- Der er ikke et overordnet forbud mod gødskning og jordbehandling i skovloven (skovene har en norm indtil 3 m)
- Der er ikke et genrelt forbund mod "tilstandsændring" i skovene (dog § 28)
- Afslag kan som hovedregel ikke begrundes i skovloven

Erfaringer fra kurser

- Der er ikke et naturkvalitetsvurderingssystem for skove generelt
- De fire vurderingskriterier, der skal inddrages giver ikke et helt klart billede af hvilket hensyn, det er der skal varetages
- Forøget deposition i småskove og skovrande (25%)
(Totalafsætningen i randen som grov tommelfingerregel 2 – 3 gange baggrundsbelastningen, langsomt aftagende op til 50 m ind i skoven)
- Øget nitratudvaskning som følge af depositionen

Erfaringer fra kurser

- Ammoniakdepositionen på epifyt vegetation kan medføre alge-hypetrofi (øget cellevækst), ligesom der kan være et skifte i epifyttiske arter fra "acidofytter" til "nitrofytter"
- Diversiteten af epifytterne er betinget af at der mange potentielle nicher i skovene.
- De danske skove rummer ca. 50 % af alle de danske arter og en endnu større andel af sjældne arter.
- Afgørende for en høj naturværdier og diversitet i skovene er især vand, vedvarighed og ved

Erfaringer fra kurser

- De arter og strukturer, der tilskrives høj naturværdi i skovene er ikke alle ammoniakfølsomme og der syntes ikke at være en helt enkel og nøje kendt sammenhæng mellem skovens naturkvalitet og størrelsen af ammoniakdepositionen.
- Begrænsede konkrete anvisninger til hvordan ammoniakpåvirkningerne af skoven skal håndteres.
- Vejledning måske på vej??????????????

Konkret sag

Kortfattet konklusion	Klart budskab
Baggrund	Meget kort – for overskuelighedens skyld
Lovhjemmel	Oprids af de centrale – for sagen væsentlige §§ og beskyttelsesniveau for at synliggøre mangler og unuancerede krav
Lidt om skove	Om fredskov for at synliggøre forskelle i skovenes beskyttelse
Centrale dele af kommunens vurdering	Oprids af kommunens centrale pointer – dem jeg vil argumentere imod og for at synliggøre mangler
Mine kommentarer	Beskrivelse af mangler evt. fejl og mit bud på en alternativ argumentation
Konklusion	Samlet uddybet konklusion

Konklusion

- Kommunen har ikke inddraget samtlige lovpligtige kriterier i vurderingen af behovet for at stille vilkår. Kravet er fastsat til det mest vidtgående indenfor lovens rammer, uden i tilstrækkelig grad at vurdere nærmere om der til skovene er knyttet særlige lokale eller regionale beskyttelsesinteresser, som påvirkes væsentligt ved projektets gennemførelse.
- Fastsættelsen af tålegrænsen på baggrund af hedelyng, uden planer for en særlig pleje af arealet, vurderes at være urealistisk og ikke i tilstrækkelig grad et udtryk for arealets værdi som skov. Grundet skovens fortsatte vækst, vil de beskrevne arter med stor sandsynlighed alligevel forsvinde. Det vurderes, at det fastsatte vilkår ikke er proportionel med den miljø-/naturgevinst, der kan opnås på naturarealet.

Mine kommentarer (ikke fyldestgørende og vældigt selektive!)

- Kommunen har ikke forholdt sig til to af fire kriterier, som rettelig skal inddrages i vurderingen
- Vi har ikke fundet udpegninger, fredninger og plejeplaner arealet er ikke fredskov
- Kommunen har ikke konkret værdisat skoven
- Epifytter findes også i kvælstofbelastede skove
- De beskrevne arter hører til lysåbne arealer – hede eller hedemose
- Arter omfattet af § 25 er ikke nødvendigvis kvælstoffølsomme

Mine kommentarer

- Mosepors er ikke sjælden eller særligt beskyttelseskrævende
- Tålegrænse på 15 kg på baggrund af forekomst af hedelyng kan ikke fagligt begrundes
- Randeffekt
- Skoven er i vækst – under succession og vil ændre sig uanset krav

Kommunens svar

- Kommunen foretager en revurdering
- Anerkender udskygning af visse arter men fastholder kvælstoffølsomhed
- Kommunen kan ikke finde en reference til tålegrænse for hedelyng og forkaster argumentet
- Kommunen har ikke forholdt sig til proportionaliteten i vilkåret, idet det er naturværdien, der er afgørende for størrelsen af den N-belastning, der kan tåles – og ikke størrelsen af projektet.

Kommunens revurdering

- Kommunen foretager en revurdering
- Inddrager alle fire kriterier
- Ændrer tålegrænsen til 10 – 20 kg med udgangspunkt i habitatnaturtype
- Tillader en merbelastning på 5,9 svarende til en samlet belastning på 20 kg

Spørgsmål?

????????????????????????????????

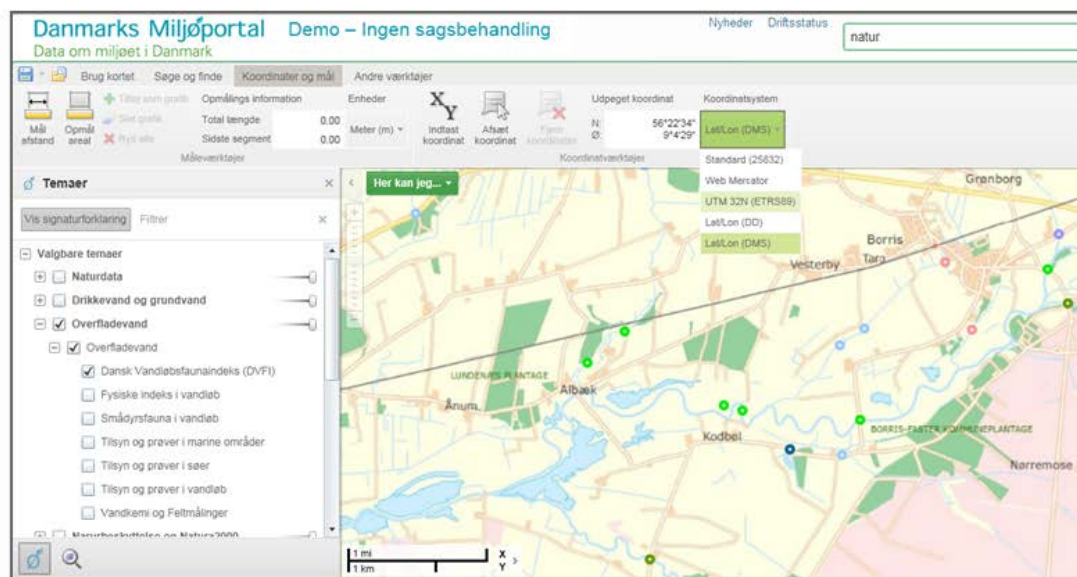
Ny miljøportal

Danmarks Miljøportal

Data om miljøet i Danmark

Sådan kommer du i gang Vejledning til Nyt Arealinformation

Med denne vejledning vil Danmarks Miljøportal give dig en lille introduktion til de mest brugte funktioner i Arealinformation.

Vi informerer løbende på Landbrugsinfo

LandbrugsInfo

Byggeri Energi Fjerkræ Får Heste IT Jura Kvæg Ledelse Maskiner Miljø **Planteavl** Svin Tværfagligt Vejret Økologi Økonomi

Planteavl

- Afgrøder
- Biavl
- Dræning
- GlobalGAP
- Gødskning
- Havebrug
- Jordbearbejdning
- Jordbund
- Konsulentsiden
- Landsforsøg og resultater
- Miljø
- Plantekongres
- Planteværn
- Produktionsrådgivning - mark
- Produktionsøkonomi - planteavl
- Præcisionsjordbrug og GIS**
- Tilskud - planteavl
- Vanding
- Vejret
- Økologi

Du er her: LandbrugsInfo > Planteavl > Præcisionsjordbrug og GIS > NYHED: Gratis at anvende data fra KMS pr. 1. januar 2013

Øvrige artikler - 1055 Oprettet: 11-10-2012

NYHED: Gratis at anvende data fra KMS pr. 1. januar 2013

Der er pr. 8. oktober 2012 indgået en aftale mellem Regeringen og Kommunernes Landsforening (KL) om at sætte "Danmarks digitale råstof fri". Det betyder, at alle GIS-grunddata fra KMS pr. 1. januar 2013 er gratis for alle.

Som led i den fællesoffentlige digitaliseringsstrategi 2011-2015 er Regeringen og KL blevet enige om det såkaldte grunddataprogram, som betyder en rationalisering og ensretning af data og farvel til dobbeltregistreringer hos offentlige myndigheder. Den årlige besparelse skønnes at blive på 260 mio. kr.

Læs mere på [Finansministeriets hjemmeside](#).

Hvilke grunddata af interesse for DLBR bliver gratis?

Nogle af de grunddata, der bliver gratis, og som har stor interesse for DLBR, er de topografiske kort, matrikel kort, vandløbskort og den digitale højdemodel. Alle disse GIS-temaer er gratis pr. 1. januar 2013.

GIS-temaerne fra KMS vil være tilgængelige som WMS (Web Map Service), WFS (Web Feature Service) og/eller download. I øjeblikket arbejdes der på at sikre serverkraft nok til det forventede ekstra træk på kortdata, der vil komme efter nytår.

Du er logget ind

Winnie Heltborg Brøndum (lcwhb)
[Min profil](#)
[Ændre kodeord](#)
[Log ud](#)

Forfatter

Planteproduktion
Specialkonsulent
Rita Hørfarter
Planteproduktion
rih@vfl.dk